

Asia: VN/20084/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perusteella kohdennettavan rahoituksen osuuden nostaminen 1 prosentista 1,5 prosenttiin sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksesta ja asukasperusteisen osuuden vähentäminen 0,5 prosenttiyksiköllä (3 §)

SOSTE kannattaa hyvinvointialueiden kannustamista asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen ja pitää hyvänä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perusteella kohdennettavan rahoituksen osuuden nostamista. Jos hyte-kerroin osoittautuu käytännössä toimivaksi tavaksi kannustaa alueita panostamaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, sen osuuden korottamista tulee jatkaa.

SOSTE katsoo, että 0,5 prosenttiyksikön vähennys asukasperusteisesta osuudesta on perusteltua, jotta vähennys ei vaaranna hyvinvointialueiden palvelutarpeen mukaista riittävää rahoitusta. Hyvinvointialueilla itsellään on mahdollisuus vaikuttaa hyte-kertoimen suuruuteen ja siten rahoituksen määrään.

Samaan aikaan SOSTE on huolissaan siitä, että parhaillaan hyvinvointialueilla leikataan alijäämien kattamisvelvollisuuden kireän aikataulun vuoksi lyhytnäköisesti ei-lakisääteisistä palveluista, jotka usein ovat juuri niitä palveluita, joilla asukkaiden hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja elämänlaatua ylläpidetään ja edistetään (esim. vanhusten päivätoiminta). Myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kehittämistoiminta alueilla uhkaa loppua ulkoisen rahoituksen päättymisen myötä (Kestävän kasvun hanke, ns. RRP-hanke päättyy 2025 lopussa).

2. Hyte-kertoimen laskentatavan täsmentäminen kannustavammaksi (15 § ja asetus)

SOSTE kannattaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimen laskentatavan täsmentämistä ja tältä osin asetuksenantovaltuuden laajentamista.

3. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perusteella vuodesta 2026 kohdennettavaa rahoitusta ei otettaisi huomioon aluekohtaisissa siirtymätasauksissa (35 § 8 mom.)

SOSTE kannattaa ehdotusta, että hyte-kerrointa ei otettaisi huomioon vuonna 2026 siirtymätasauksissa.

4. Kertaluontoisten säästöt siirtymätasauksista vuosina 2026 ja 2027 (35 § uusi 6 mom.)

SOSTE ei kannata siirtymätasauksen kertaluontoisia säästöjä, koska ne eivät kannusta alueita toiminnan ja talouden uudistamisen jatkamiseen. Rahoitusjärjestelmän tulee palkita tehokkuudesta sekä varojen tarkoituksenmukaisesta käytöstä eikä kannustaa rahoituksen täysimääräiseen käyttämiseen.

5. Lakisääteinen päivitys terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon laskennallisten kustannusten painotuksiin vuoden 2023 kustannustietojen perusteella (13 §)

SOSTE pitää tärkeänä, että terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon painotukset ja niistä johdetut laskennallisen rahoituksen perushinnat kuvaisivat mahdollisimman tarkasti hyvinvointialueiden todellista kustannusjakaumaa ja rahoituksen ennakoitavuuden lisääntymistä.

SOSTE on huolissaan rahoituksen taustalla olevan alueellisen tietopohjan epävarmuuksien ja vaihtelevuuden vaikutuksista rahoitukseen ja palveluihin.

SOSTE pitää erittäin hyvänä, että THL selvittää sosiaalihuollon mallin kehittämistä siten, että siihen sisältyvää lastensuojelun palvelutarvetta mallinnettaisiin paremmin huomioimalla vanhempien sairauksia ja muita taustatietoja.

6. Aluekohtaisten terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon tarvekertoimien laskenta kahden vuoden tietojen perusteella (14 §)

SOSTE kannattaa muutosta.

7. Pelastustoimen riskikertoimen tekijöiden ja niiden painokertoimien tarkistaminen (23 §)

-

Muita huomioita lausunnoilla olevasta esitysluonnoksesta

-

Ojanen Minttu
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry